

Archeologisch onderzoek Hoge Linthorst 5 te Koekange

Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 213

Archeologisch onderzoek Hoge Linthorst 5 te Koekange

Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 213

Definitief

Opdrachtgever:
dhr. M. de Haan

Grontmij Nederland bv
Assen, 7 november 2005

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Hoge Linthorst 5 te Koekange
Grontmij Archeologische Rapporten 213

Projectnummer : DR192277

Documentnummer : DR192277

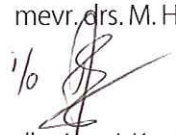
Revisie : 0

Datum : 7 november 2005

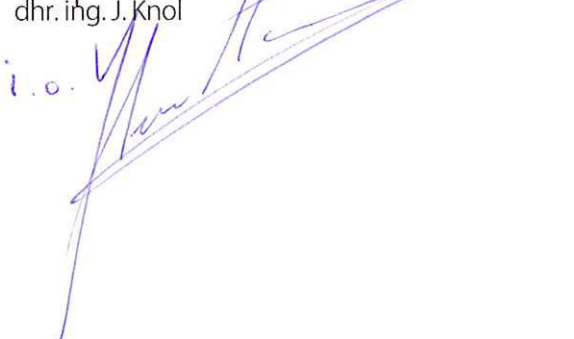
Auteur(s) : mevr. drs. N. Lubbers

e-mail adres : natasja.groen-lubbers@grontmij.nl

Gecontroleerd : mevr. drs. M. Hopman

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd : dhr. ing. J. Knol

Paraaf goedgekeurd :

Grontmij Nederland bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Administratieve gegevens

Datum opdrachtverstrekking	oktober 2005	
Opdrachtgever	Dhr. M. de Haan	
Uitvoerder	Grontmij Nederland bv	
	mevr. drs. N. Lubbers	
Bevoegd gezag	Provincie Drenthe	
	Dhr. dr. W.A.B. van der Sanden	
	provinciaal-archeoloog	
Locatie	gemeente	De Wolden
	Plaats	Koekange
	toponiem	Hoge Linthorst 5
	RD-coördinaten	X: 217,86 Y: 522,60
	kaartblad	21 Oost

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Aanleiding en doelstelling.....	5
2	Bureauonderzoek	6
2.1	Werkwijze	6
2.2	Resultaten Bureauonderzoek.....	6
2.2.1	Historische, huidige en toekomstige situatie	6
2.2.2	Geologie en Bodem	6
2.2.3	Archeologie	7
2.3	Archeologische verwachting	8
3	Veldonderzoek	9
3.1	Werkwijze	9
3.2	Resultaten Veldonderzoek.....	9
4	Conclusies en Aanbevelingen	10
4.1	Conclusies	10
4.2	Advies	10

Bijlage 1
Locatie plangebied

Bijlage 2
Locatie boringen

Bijlage 3
Boorstaten

Bijlage 4
Literatuur

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de heer M. de Haan heeft Grontmij een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd op de locatie Hoge Linthorst 5 te Koekange. Het plangebied bevindt zich ten noorden van de Hoge Linthorst en heeft een oppervlakte van circa 1200 m² (zie Bijlage 1).

1.2 Aanleiding en doelstelling

De aanleiding voor het onderzoek wordt gevormd door de geplande aanleg van een poel op het terrein. De daarmee gepaard gaande werkzaamheden zullen de bodem en mogelijk eventueel aanwezige archeologische resten daarin verstoren of vernietigen. Het doel is het opsporen en in kaart brengen van eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied. Het onderzoek bestaat uit een korte bureaustudie, het uitvoeren van een karterend booronderzoek en een rapportage.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek is onder andere aandacht besteed aan de geologische/geomorfolologische alsmede bodemkundige aspecten van het plangebied en zijn archeologische gegevens geïnventariseerd. Tevens zijn het historische en huidige grondgebruik beschreven. De volgende bronnen zijn voor dit onderzoek onder meer geraadpleegd:

- De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- De Bodemkaart van Nederland 1:50000 blad 21 Oost
- Het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is een archeologische verwachting opgesteld. Deze verwachting is vervolgens in het veld door middel van het karterend booronderzoek getoetst.

2.2 Resultaten Bureauonderzoek

2.2.1 Historische, huidige en toekomstige situatie

In de Grote Historische Atlas van Nederland 1:50000, 2 Noord-Nederland 1851-1855 is te zien dat het plangebied destijds in gebruik was als akkerland.

Momenteel is het terrein in gebruik als grasland. De opdrachtgever is voornemens circa 2 meter grond af te graven ten behoeve van de aanleg van een poel.

2.2.2 Geologie en Bodem

De geologische afzettingen die in het plangebied voorkomen en de huidige vorm van het landschap bepalen dateren uit het Pleistoceen en het Holocene (zie tabel 1). Gedurende de zeer koude en droge periode van het Midden-Weichselien trad op grote schaal winderosie op. Er werd veel zand verplaatst dat als een dek over grote delen van het gebied werd afgezet. De betreffende zanden behoren tot de Oude Dekzanden.

Tabel 1: indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden		
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum	3.000-Heden	
		Subboreaal	5.000-3.000	
		Atlanticum	8.000-5.000	
		Boreaal	9.000-8.000	
		Preboreaal	10.000-9.000	
	Pleistoceen	Laat	130.000-10.000	
			<i>Weichselien (ijstijd)</i>	<i>120.000-10.000</i>
		Midden	800.000-130.000	
			<i>Saalien (ijstijd)</i>	<i>200.000-130.000</i>
		Vroeg	2.400.000-800.000	

In het Vroege en Late Dryas-stadiaal (Laat Weichselien) waren de klimatologische omstandigheden van dien aard, dat er weer zandverstuivingen optraden. Het opgestoven materiaal wordt Jong dekzand genoemd. Deze dekzanden worden aangeduid als de Formatie van Twente. In deze dekzanden heeft bodemvorming plaatsgevonden.

De bodem van het plangebied bestaat uit een haarpodzolgrond met leemarm en zwak lemig fijn zand (classificatie bodemkaart Hd21 met grondwatertrap VII: gemiddelde hoogste grondwaterstand meer dan 80 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 160 cm benden het maaiveld). Deze gronden komen voornamelijk voor in Jong Dekzand (Bodemkaart van Nederland 1994. Blad 21 Oost, Zwolle). Deze hoger gelegen gronden vormden in de (pre)historie favoriete bewoningslocaties. Direct grenzend aan het plangebied komen veel lager gelegen meerveengronden (zVc) en weer hoger gelegen beek-eerdgronden (pZg21) voor. De beek-eerdgronden vormen vaak de overgang van de hoger gelegen podzolgronden naar de lager in het stroomdal (in dit geval van de Koekanger Aa) gelegen veengronden. Deze veengronden breidden zich in het Subboreaal deels uit over de zandgronden (*ibid.*).

2.2.3 Archeologie

Het plangebied heeft een hoge trefkans voor archeologische resten op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Mogelijk zijn er restanten van veen aanwezig die het onderliggende zanddek en mogelijk aanwezige archeologische sporen hebben beschermd tegen bodemverstoringen.

Uit het plangebied zelf en de directe omgeving zijn geen waarnemingen of terreinen van archeologische betekenis bekend in het Centraal Archeologisch Archief en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB).

Tabel 2: overzicht van archeologische perioden¹

Periode	Tijd
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)	tot 9000 voor Christus
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9000 – 4900 voor Christus
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5325 – 1900 voor Christus
Bronstijd	1900 – 800 voor Christus
IJzertijd	800 – 12 voor Christus
Romeinse Tijd	12 voor Christus - 450 na Christus
Vroege Middeleeuwen	450 – 1050 na Christus
Late Middeleeuwen	1050 – 1500 na Christus
Nieuwe Tijd	1500 na Christus – heden

2.3 Archeologische verwachting

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er een kans bestaat dat zich in het plangebied archeologische waarden bevinden. Deze kans is gebaseerd op de in de directe omgeving voorkomende bodemtypen. De hoger gelegen en goed ontwaterde haarpodzolgronden en eerdgronden die drogere delen vormden in het landschap, waren in de (pre)historie favoriete bewoningslocaties. Archeologische resten bevinden zich waarschijnlijk in de toplaag van het Pleistoceen dekzand. Er kunnen resten worden verwacht uit alle archeologische perioden. Verwacht wordt dat eventueel aanwezige archeologische resten in gave conditie kunnen verkeren.

¹ Ten behoeve van de dateringen is gebruik gemaakt van Lanting en Van der Plicht, 1996, 2000 en 2002.

3 Veldonderzoek

3.1 Werkwijze

Het veldwerk is verricht op 4 november 2005 door een archeoloog. Hierbij zijn 6 grondboringen verricht met behulp van een edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn ingemeten met dGPS. De boringen zijn uitgevoerd tot in de ongestoorde C-horizont (niet door bodenvorming beïnvloede natuurlijke ondergrond). De opgeboorde grond is gezeefd op een 4 mm zeef en onderzocht op archeologische indicatoren zoals verbrand of bewerkt vuursteen, houtskool, verbrand bot, aardewerk en cultuurlagen. Voor de ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Bijlage 2.

3.2 Resultaten Veldonderzoek

De resultaten van de boringen zijn weergegeven in Bijlage 3. Op alle boorlocaties is een sterk verstoorde bovengrond waargenomen. Bij de boringen 2, 3, 5 en 6 komt onder dit niveau een 10 tot 70 cm dikke veenlaag voor. De boringen 1 en 4 bevatten direct onder het maaiveld een verstoorde podzolbodem. De bodemverstoring is bij alle boringen waargenomen tot in de veenlaag of tot op de C-horizont, met uitzondering van boring 4. Daar is op een diepte van 45-55 cm onder het maaiveld een redelijk gaaf restant van de onderkant van een B-horizont (inspoelingslaag) aanwezig. Onder het veen is een verspoeld restant van een B-horizont aanwezig waarin plantenresten voorkomen. De C-horizont bestaat bij de boringen 1 tot en met 6 uit licht bruingeel tot geel zand.

Er zijn zowel aan het oppervlak als in de boringen geen archeologische vondsten gedaan.

4 Conclusies en Aanbevelingen

4.1 Conclusies

In opdracht van de heer M. de Haan heeft Grontmij een inventariserend archeologisch veldonderzoek (IVO) uitgevoerd voor de locatie Hoge Linthorst 5 te Koekange.

Het onderzoek bestond uit een korte bureaustudie, het uitvoeren van 6 grondboringen en een rapportage.

Uit de bureaustudie is geconcludeerd dat het plangebied zich in een gebied bevindt met een hoge trefkans op archeologische sporen en dat er gedurende alle archeologische perioden bewoning mogelijk is geweest. Verwacht werd dat eventuele archeologische sporen die zich in de top van het Pleistoceen dekzand bevinden nog in redelijk gave conditie kunnen verkeren.

Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied grotendeels verstoord is. De bovengrond bestaat uit opgebracht materiaal dat deels verwerkt is met het onderliggende restant van de veenlaag. Alleen ter hoogte van boorlocatie 4 is een redelijk gaaf restant van een B-horizont aangetroffen. Deze laag bevindt zich op een diepte van 45 tot 55 cm onder het maaiveld. Er zijn tijdens dit onderzoek geen archeologische resten aangetroffen.

Op basis van bovenstaande resultaten achten wij de kans op onverstoorde archeologische sporen in het plangebied Hoge Linthorst 5 te Koekange klein.

4.2 Advies

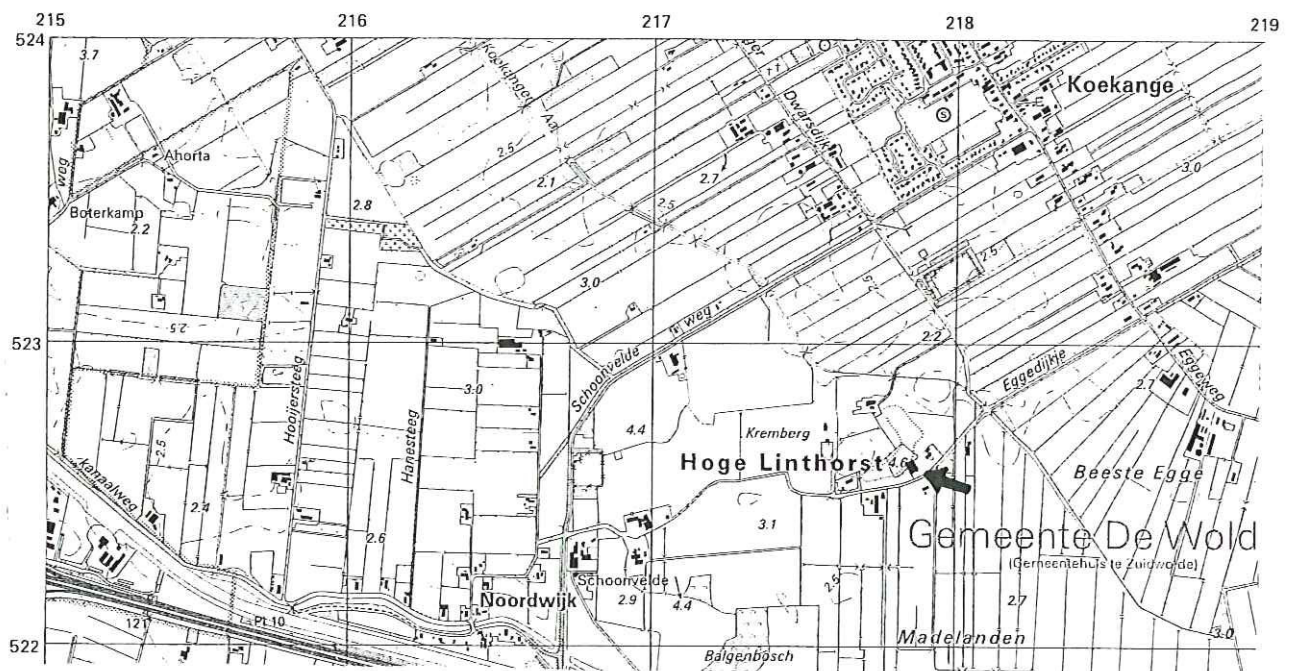
Op basis van de huidige stand van kennis achten wij beperkende / beschermende maatregelen voor het plangebied Hoge Linthorst 5 te Koekange niet verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Wij willen u erop attenderen dat het onderzoek (overeenkomstig de richtlijnen) is gebaseerd op een steekproef. Indien tijdens de uitvoering onverhoopt archeologische resten worden aangetroffen, dient direct contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag.

Over dit advies dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Drenthe, dhr. dr. W.A.B. van der Sanden.

Bijlage 1

Locatie plangebied

Schaal 1:25.000

Locatie Plangebied

Het plangebied is in zwart en met een pijl aangegeven

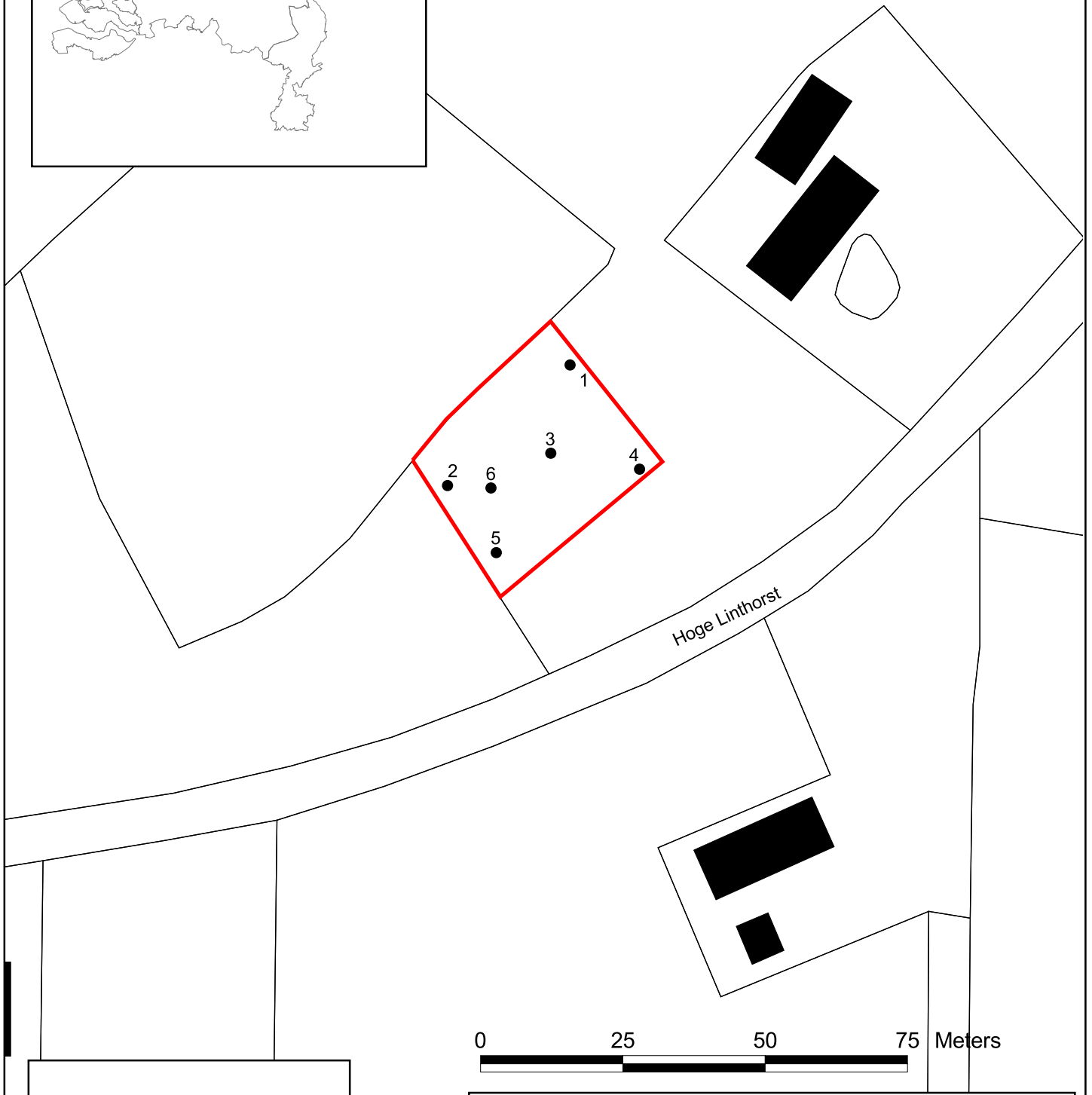
Bron: Topografische Atlas Drenthe, ANWB/Topografische Dienst

Bijlage: 1
PN: 192277

Bijlage 2

Locatie boringen

Legenda

grens plangebied

boring met nummer

**Archeologisch Onderzoek
Hoge Linthorst te Koekange**

Locatie boringen

Opdrachtgever: dhr. M. de Haan

Schaal: 1 : 1.000

Bron: tdn & veldgegevens Grontmij

projectnummer: DR 192277/4

versie 1 datum: 04-11-05

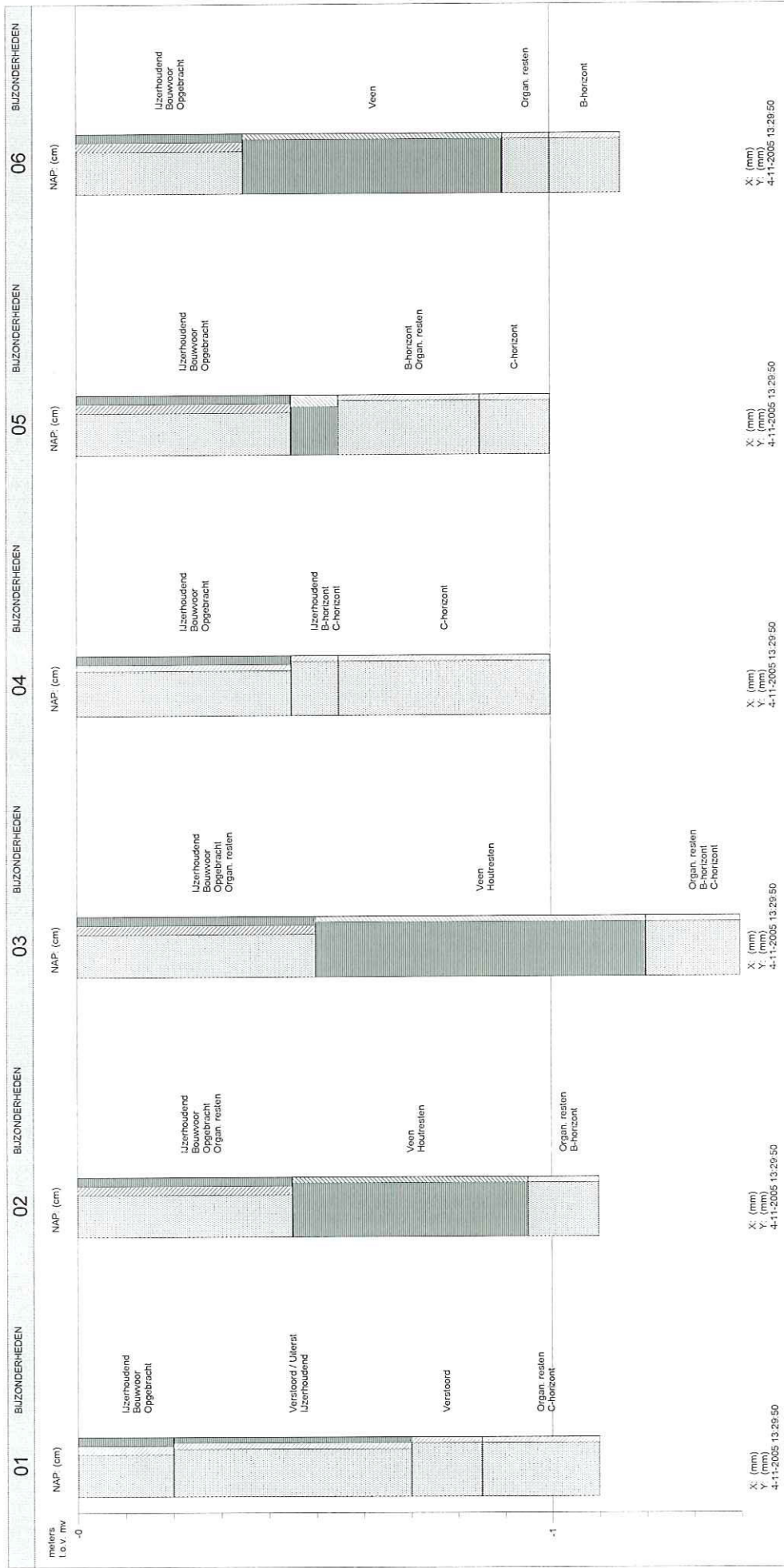
getekend
MO

gecontroleerd
NL

Bijlage 3

Boorstaten

Opdrachtgever : Dhr. M. de Haan
 Projectnaam : Koekange
 Projectlocatie : Hoge Linthorst 5
 Projectnummer : DR192277
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Getekend volgens: NEN5104

Datum: 4-11-2005 Bijlage: Blad: 1 Van: 1

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Dhr. M. de Haan
 Projectnaam : Koekange
 Projectnummer : DR192277
 Projectlocatie : Hoge Linthorst 5

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 20	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	Bouwvoor IJzerhoudend	
	20 - 70	ZAND matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	bruin/grijs	Opgebracht Verstoord	Uiterst
	70 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	gl	IJzerhoudend Verstoord	
	85 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	Organ. resten C-horizont	
02 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	Opgebracht IJzerhoudend Bouwvoor	
	45 - 95	VEEN, zwak kleilig	zwart	Organ. resten Houtresten Veen	
	95 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	Organ. resten B-horizont	
03 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	IJzerhoudend Bouwvoor Opgebracht	
	50 - 120	VEEN, zwak kleilig	zwart	Organ. resten Houtresten Veen	
	120 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	C-horizont B-horizont Organ. resten	
04 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig, matig humeus	Dbrgr	Opgebracht Bouwvoor	
	45 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	IJzerhoudend C-horizont B-horizont	
	55 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	geel	IJzerhoudend C-horizont	
05 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	Opgebracht Bouwvoor IJzerhoudend	
	45 - 55	VEEN, sterk kleilig	zwart		
	55 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	Organ. resten B-horizont	
06 Boring	85 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	C-horizont	
	0 - 35	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	Opgebracht Bouwvoor IJzerhoudend	
	35 - 90	VEEN, zwak kleilig	zwart	Veen	
	90 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin/grijs	Organ. resten	
	100 - 115	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	B-horizont	

Tabel Overzicht Bijzonderheden

Opdrachtgever : Dhr. M. de Haan
 Projectnaam : Koekange
 Projectnummer : DR192277
 Projectlocatie : Hoge Linthorst 5

BIJZONDERHEID	MEETPUNT	TRAJECT (cm-mv)	GRONDSOORT	KLEUR	GEUR(STERKTE)
B-horizont	02	95 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
	03	120 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
	04	45 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	
	05	55 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
	06	100 - 115	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
Bouwvoor	01	0 - 20	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	02	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	03	0 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	04	0 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig, matig humeus	Dbrgr	
	05	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	06	0 - 35	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
C-horizont	01	85 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	
	03	120 - 140	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
	04	45 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	
	05	85 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	
Houtresten	02	45 - 95	VEEN, zwak kleiig	zwart	
	03	50 - 120	VEEN, zwak kleiig	zwart	
IJzerhoudend	01	0 - 20	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	02	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	03	0 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	04	0 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig, matig humeus	Dbrgr	
	05	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	06	0 - 35	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
Opgebracht	01	0 - 20	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	02	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	03	0 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	04	0 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig, matig humeus	Dbrgr	
	05	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	06	0 - 35	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
Organ. resten	01	85 - 110	ZAND matig fijn , zwak siltig,	lbrgl	
	02	0 - 45	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	03	0 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig, matig humeus	Dbrgr	
	05	55 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin	
	06	90 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	bruin/grijs	
	Veen	02	45 - 95	VEEN, zwak kleiig	zwart
03		50 - 120	VEEN, zwak kleiig	zwart	
06		35 - 90	VEEN, zwak kleiig	zwart	
Verstoord	01	20 - 70	ZAND matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	bruin/grijs	

Bijlage 4

Literatuur

Literatuur

ANWB, 2004. *ANWB Topografische Atlas 1:25000. Drenthe*. Topografische Dienst. ANWB, Den Haag.

Geudeke, P.W. & L. Balk, 1990. *Grote historische atlas van Nederland 1:50.000. 2: Noord-Nederland 1851-1855*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Stiboka, 1994. *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50 000, blad 21 Zwolle*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

www.grontmij.nl